

Nr 115.

Av herr **Leander m. fl.**, om skrivelse till Kungl. Maj:t angående förbättrad pensionering för underofficerare jämte vederlikar, som efter uppnådd pensionsålder avgått från tjänsten före 1918.

Sedan penningen förlorat omkring hälften eller kanske rättare två tredjedelar av sitt realvärde, ha lönerna, vad angår såväl statens tjänstemän som arbetare och befattningshavare i enskild tjänst, måst höjas och i mer eller mindre grad följa med den utveckling, tiden tagit. Sålunda ha de personalgrupper, som ännu befinna sig i full arbetskraft eller fortfarande inneha sina befattningar, lyckats att åtminstone något så när förskaffa sig kompensation för penningvärdets fall. Men värre är det för de gamla, mer eller mindre orkeslösa pensionärerna. Över dem vilar alltfört dyrtidens tryck med en hårdhet, som blott i ringa grad mildrats av de icke synnerligen stora dyrtidstilläggen på deras i allmänhet ganska små pensioner.

Sämst bland alla statens pensionärer torde de gamla militärerna ha det. Nödvändigheten av ett bättre ordnande av deras pensionsförhållanden har varit klart insedd i många år, och redan 1910 tillsattes en kommitté för att utreda frågan och framlägga förslag rörande densamma. Emellertid dröjde det ända till 1919 års lagtima riksdag, innan officerare och underofficerare sågo sina länge närda förhoppningar uppfyllda. Då löstes deras pensionsfråga åtminstone provisoriskt på ett för dem ganska tillfredställande sätt, alldenstund många av dem erhöilo en förhöjning av pensionen med 100 procent eller däröver.

Emellertid gäller denna förhöjning endast dem, som från och med 1919 och sedermera ingå i pensionsåldern. Vad angår de under år 1918 pensionerade, tillerkändes dessa hälften av de belopp, som komma de förstnämnda till del. Men alla, som avgått med pension före 1918, få nöja sig med de ganska blygsamma summor, som huvudsakligen vila

Bihang till riksdagens protokoll 1920. 4 saml. 40 häft. (Nr 115—116.)

på den pensionsreglering för militärer, som ägde rum 1876 eller för mera än 40 år sedan.

I synnerhet äro underofficerarnes inom sistnämnda kategori pensioner osedvanligt små. En fanjunkare i högsta lönegraden t. ex. uppbär — bortsett från de nu utgående dyrtidstilläggen — endast 1,000 kronor i pension. Den i samma grad, som äger förmånen att komma i åtnjutande av den i fjol beslutade förhöjningen, uppbär däremot i årlig pension 2,250 kronor eller med det dyrtidstillägg, som för närvarande utgår, 3,600 kronor.

Med den ökning från en tjänstgöringstid på i genomsnitt 70 dagar per år, som en fanjunkare på 70- å 80-talet hade att prestera, till att från och med 1908 omfatta årets alla dagar, ha naturligtvis hans avlöningsförmåner måst i någon mån höjas. Men denna höjning har skett under allehanda benämningar såsom dagavlöning, hyresbidrag, ved och lyse m. m., varemot själva lönen, som ligger till grund för pensionen, behållits i det närmaste oförändrad. Sålunda hade en fanjunkare år 1917 i lön kronor 1,200, i dagavlöning kronor 2: 50 per dag eller kronor 912: 50, i hyresbidrag kronor 240 och till ved och lyse kronor 130 eller tillhopa kronor 2,482: 50 per år samt i pension därå, som redan nämnts, 1,000 kronor eller endast 40,3 procent på sina inkomster.

Att här berörda militära pensionstagare äro synnerligen vanlottade i jämförelse med dem, som innehåft civil tjänst, är uppenbart. Hur önskligt det än vore att kunna förbättra pensionerna för alla för detta statstjänare, måste man dock ställa de gamla underofficerarna i främsta rummet och förnämligast tänka på dem, då statens finanser icke anses medgiva, att pensionerna höjas för alla. I Karlskrona t. ex. gå icke få pensionerade sjöunderofficerare omkring med såg och yxa för att genon sågning och huggning av ved tjäna sig en slant och sålunda hjälpa upp sin klena ekonomiska ställning. Långt ifrån alltid lyckas de erhålla dylikt arbete, men där de lyckas, bli de lika glada, som om de erhöle penningarna gratis.

Det skall icke bestridas, att jämväl de officerare, som avgått före 1918, vore i behov av pensionsförhöjning. Dock ställer sig pensionsbeloppet i förhållande till deras åtnjutna avlöningsförmåner något gynnsammare för dem än för underofficerarne. En kapten t. ex., som år 1917 åtnjöt en avlöning av 5,260 kronor, uppbär därå 2,720 kronor i pension eller 51,7 procent, vartill ju nu kommer dyrtidstillägg. På grund av den ekonomiska ställningen våga vi alltså icke ifrågasätta förhöjda pensioner för alla de militärer, som avgått före 1918, utan endast för underofficerarne.

Det kan ju synas betänkligt att med hänsyn till de redan uppskruvade statsutgifterna begära ökning av pensionerna ens för de senare. Dock torde summan härför icke behöva bli avskräckande stor, även om pensionsbeloppen skulle sättas till de av 1919 års riksdag bestämda för dem, som avgå från och med nämnda år. Anser man sig böra stanna vid de belopp, som utgå till dem, vilka gått i pension 1918, blir givetvis summan ännu mindre. Observeras bör, att det här icke är fråga om några permanenta utgifter utan endast om tillfälliga. Allt eftersom antalet pensionärer på grund av dödsfall minskas, minskas även utgifterna för deras pensionering för att efter hand alldeles upphöra.

På grund av det anförda tillåta vi oss vördsamt hemställa,

det riksdagen ville besluta att hos Kungl. Maj:t anhålla om utredning och förslag fortast möjligt angående förbättrad pensionering för de underofficerare vid armén och marinen jämte vederlikar, som efter uppnådd pensionsålder avgått från tjänsten före 1918 och därför icke kommit i åtnjutande av den pensionsförhöjning, som beslutats av 1919 års lagtima riksdag.

Stockholm den 21 januari 1920.

Ulrik Leander.

Axel E. Lindvall.

Ola Jeppsson.
